
Foraarets Fugle

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Foraarets Fugle

4

Foraarets Fugle

Foraarets Fugle

”Jyllandsposten”, 28. April 1940.

Foraarets Fugle

Af Sognepræst Kaj Munk

HVIS MAN SKULDE nævne nogen, man rigtig kan hente Trøst og Styrke hos, ja, saa ved jeg da ikke, hvem man bedre kan nævne end Graaspurvene. Der er naturligvis Lærken. Den har sunget os allesammen glade ved Lejlighed. Ogsaa saadan rigtig jublende glade. ”Nu har a da hørt æ Lærke”, siger Landmanden helt opstemt, for naar Lærken synger paa sit første Vers, saa synger Vinteren paa sit sidste.

Ja, nu lakker det til Ende med den ulidelige Lediggang, som en kan gaa og blive helt kulret af, nu begynder Agrene at skikke sig til, saa en kan komme i Jorden, som det morsomme, paradoksale jydsk Udtryk lyder. Komme i Jorden, dvs. leve op, føle Blodet rulle rask igennem sig, for nu kalder Livet, nu vender det tabte Paradis tilbage, nemlig Arbejdet. Komme i Jorden - det er for Bonden at komme i Himlen, den henede; for gav Gud ikke Mennesket Arbejdet til Erstatning for Paradisets Have?

Jo vist, Lærken inspirerer os alle; men det er, ligesom den har en Svaghed for at komme for højt op, der er for meget Musik i den, ingen Omtanke, ene Begejstring; det er, som om den lille, graa Fugl maa tage Revanche for sin Ubetydelighed og saa beruser sig bort i sine egne Melodier; har jeg ikke Kraft, har jeg i hvert Fald Stemmekraft.

Den glemte at spørge Termometret, og som den sang allermest ellevild om Vaar, satte det ind med Eftervinter, og inden Lærken fik set sig for, var den død af Kulde, og vi, som havde staaet og lyttet til den, var gaaet til Sengs med Lungebetændelse. Ja, ja, saadan gaar det jo ikke alle Tider, men Faren er der.

Og naar De saa har faaet alt dette her at vide om Lærken, saa skal De alligevel unde Dem selv og den at slaa op i Højskolesangbogen og læse Hostrups: Hvad synger du om saa højt i det blaa? Og blive lige saa glad for den igen, som De var før.

Hvad skal vi saa sige om Stæren?

Den er Kaadhedens Fugl, overstrømmende Ungdom, et Pift af Livsglæde, et Flimmer af Regnbuesolskin, hvor kan man andet end give den et Hurra!

Naar ogsaa den er slem (eller flink) til at komme for tidligt, skyldes det ikke Vaartro og Solbegejstring og anden Skjaldskab-Galskab, men simpelthen Stundesløshed.

Den *kan* ikke vente. Der skal ske noget. Og saa er den der. Og hvor koldt det er, det faar ikke hjælpe. Livet brænder den som en Feber i Kroppen, ja, saa det funkler i Frostsolen af en Masse hidsige Kulører paa dens sorte Fjer, og saa det staar i hede Fløjt ud af Næbbet paa den. Saa ind ad Hullet i den gamle Stærekasse og herut med Lejerne, hvis der er nogen, og

ud igen. Jo, der er Fart paa. Foraaret er kort. Det skal nyttes. Reden renses og bygges frisk op af ny. Og saa op igen med Solen lynende i Regnfrakken, op at sidde i de sorte Grene og stritte Dytt ned i Hovedet paa hele Verden.

Den er der ingen, der faar Lungebetændelse af at lytte til. For det gaar i en Skynding. Baade med dens Færden og dens Musik. Man fyldes af en egen sød Ustadsighed ved at høre den, man faar Hjertehop af det, men det er ingen farlig Sygdom. Forelskelse gaar over, det er bare Kærlighed, der bliver ved. Men hvad var der ved et Foraar uden Forelskelse?

Men - for ogsaa Stæren har sit Men - er den helt ægte? Ja, det er lige det. Der kan godt synes noget forceret i dens Humør. Og man er aldrig helt sikker paa, hvor meget af Musikken der egentlig er dens eget. Bor De nær ved Skov og Vand, vil De faa de kosteligste Ting at høre. Blishøns, Lappedykkere, Regnsøver, alle disse Fugles Lyde vil De høre i formindsket Format fra Deres Stær. Gør han Nar? Eller mener han det alvorligt og holder Udsalg af alt, hvad han har paa Lager, uden nøjere Opgivelse af, hvor han har faaet det fra? Somme Tider kan man blive helt skidt tilpas ved hans Selskab, væmmes ved en Mistanke om, at han hører til dem, der har saa grulig nemt til at faa lagt Stemmen om, til at have Mæle efter den sidste Fugl, der er ankommet til Søen, og med ægte Gaapaahumør bilde sig selv ind, at han virkelig af Hjertet er med paa ogsaa dette sidste Skrig.

Gør jeg ham Uret, saa syng Vilh. Gregersens "Sorte Stær paa Grene", og lad ham dermed have faaet sin Oprejsning.

Saa kommer vi til - aah, Foraaret er fuldt af Fugle. Sommeren er Blomsternes, Foraaret er Fuglenes Tid.

Fy, der glider Kærhøgen. Hver Dag sejler den nær Skyerne hen over Søen, til Rædsel for alle levende smaa under den, paa sin stive, dødssikre Flugt. Den har nok Stemme, men synge kan den ikke - den tjener ikke Livet, men Døden. Naar den er forsvundet, stemmer de andre des inderligere i.

*

Men det var Graaspurvene, vi begyndte med. Og med Graaspurvene vil vi ende. Her er jo ingen Farver, der hidser ens Blod i Brand, her er ingen Musik, der faar ens Hjerter til at sprænge sig ud af Brystet. Her er slet ikke noget af det, der blænder og gør sig. Hvad er her da? Her er Stabilitet, Nøjsomhed, Haardførhed. Altsaa en kedelig lille Fugl. Ja, maaske. Men den har et velsignet Humør. Den stiller slet ingen Krav til Livet. Den tager imod det, som det falder sig. Men der kan ikke komme en Vinter saa forrygende haard, uden at Spurven kan give et Pip fra sig.

Som nu den sidste. Det var jo en Forfærdelsens Tid af Kulde, Frost og Nordost. Naturligvis fodrede jeg, og Finke og Musvit kom ogsaa pænt og aad. Men Graaspurven? Aldrig. Den holdt til ved den anden Side, der hvor der ikke blev fodret. Den kunde erhverve sig Føden selv.

I Dag er den ligefrem smuk, som den hopper rundt med sin Mage og pipper sin lille Vise. Hun er helt rød paa Brystet af bare Foraarslykke, og han er ganske værdig med sin sorte lille Krave paa. Han bar ogsaa en Smule Lov til at føle sig i Dag. For han har jo klaret Prøvelsen. "Jo", siger han og skeler til Storkeraden, "for det eneste, der ærgrer mig er, at I

kalder ham deroppe for den danske af os alle. Vel er han hvid og rød, men Vingerne er da sorte, og Dannebrog skal aldrig møde med Sørgerand. Nej, og saa stikker han af, naar det begynder at knibe, og kommer igen, naar Faren er ovre. Er det dansk?

Nej, nu skal jeg nævne jer de to Fugle, der er danske: Hør ude fra Søen, det er Svanen, der synger - ja undskyld, jeg siger det, men altsaa: Svanen og mig. Svanen synger, og jeg pipper, og saa for Resten, saa er vi her og passer vort Arbejde og bliver paa vor Post. Jeg har været her i tusinde Aar, og jeg bliver her i tusinde til. Jeg kan huske, dengang her var Ulve og Ørne - oh, Ørnen haaned mig for min Ringhed og Svaghed; jeg svarede: Naar du er udryddet af Landet, er jeg her stadigvæk. Mange Fjender har jeg, Kulden og Katten og Høgen, men op imod dem alle sætter jeg mit Hjertes Forvisning om, at her er mit Hjem, her har Gud sat mig til at være, og det er jo nok.”

Saa havde Spurven ikke Tid til at snakke mere, for den skulde op og bygge Rede og i Gang med Sommerens Arbejde. Men i mit Sind begyndte Grundtvigs Digt at nynne sig frem:

Hvad kvidrer I om, I Spurve graa,
saa sent i Kongens Have?
Vil I for min Vaande Bod mig spaa,
en Skat i Nytaarsgave?

Men Klogskab, du glemmer, Herrens Aand
er Friheds Ven i Nøden,
og glemmer, Gud Faders højre Haand
er stærkere end Døden.

Kaj Munk[1]